

się na to przykładem przodków a ojców swych cnotliwych, iako synowie a potomstwo cnotliwe, w sobotę po Świętych Rozesłańcach [19 VII], w Krakowie lata 1572. Do czego i pieczęci swe sąśmy przycisnęli. ⁿZa rozkazaniem Ich Mościów Panów Rad Koronnych, na ten czas w Krakowie będącychⁿ.

II. CONFOEDERATIO GENERALIS VARSAVIENSIS [28 STYCZNIA 1573 R.]

My rady koronne duchowne i świeckie i rycerstwo wszystko i stany insze iednej a nierozdzielnej Rzeczypospolitej z Wielkiej i Małej Polski, Wielkiego Księstwa Litewskiego, Kijowa, Wołynia, Podlasza, z Ziemie Ruskiej, Pruskiej, Pomorskiej, Żmudzkiej, Inflantckiej, i miasta koronne.

1. Oznajmujemy wszystkim wobec komu należy, **ad perpetuam rei memoriam**, iż pod tym niebezpiecznym czasem, bez Króla, pana zwierzchnego mieszkając, staraliśmy się wszyscy o to pilnie na zjeździe warszawskim, iakobyśmy przykładem przodków swych, sami między sobą pokój, sprawiedliwość, porządek i obronę Rzeczypospolitej zatrzymać i zachować mogli. Przetoż statecznym iednostajnym zezwoleniem i świętym przyrzeczeniem, sobie to wszyscy spólnie, imieniem wszystkiej Rzeczypospolitej obiecujemy i obwiązujemy się, pod wiarą, poczcziwością i sumnieniem naszym:

2. Naprzód, żadnego rozerwania między sobą nie czynić ani dismembracyi żadnej dopuścić, iako w jednej nierozdzielnej Rzeczypospolitej ani iedna część bez drugiej pana sobie obierać ani **factione privata** z inszymi narabiać, ale podczas miejsca i czasu tu naznaczonego ziechać się do gromady koronnej i spólnie a spokojnie ten akt **electionis** podług wolej Bożej do skutku słusznego przywieść. A inaczej na żadnego pana nie pozwalać, iedno z takową pewną a mianowitą umową, iż nam pierwej prawa wszystkie, przywileje i wolności nasze, które są i które mu podamy **post electionem**, poprzysiąc ma. A mianowicie to poprzysiąc, pokój pospolity między rozerwaniami i różnemi ludźmi w wierze i nabożeństwie zachowywać i nas za granicę koronną nigdy nie ciągnąć żadnym obyczajem ani prośbą królewską swą, ani **solutione quinque marcarum super hastam**, ani ruszenia pospolitego bez uchwały sejmowej czynić.

3. Przetoż powstać przeciwko każdemu takiemu obiecujemy, ktoby albo miejsca i czasy inne do elekcyi sobie obierał i składał, albo tumultować na elekcyi chciał, albo lud służebny **privatim** przyjmował, albo elekcyi onej zgodnie od wszystkich **conclusae** sprzeciwiać się śmiał. A iż Rzeczypospolitej naszej iest **dissidium** niemałe **in causa Religionis Christianae**, zabiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi sedycja iaka szkodliwa nie wszczęła, którą po inszych królestwach iasnie widzimy, obiecujemy to sobie spólnie **pro nobis et successoribus nostris, in perpetuum, sub vinculo iuramenti, fide, honore et conscientiis nostris, iż którzy iesteśmy dissidentes de religione** pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w kościelech krwi nie przelewać ani się penować **confiscatione bonorum**, poczcziwością, **carceribus et exilia** i zwierzchności żadnej ani urzędowi do takowego progressu żadnym sposobem nie pomagać. I owszem, gdzieby ią kto przelewać chciał, **ex ista causa** zastawiać się o to wszyscy będziemy powinni, choćby też za pretextem dekretu albo za postępkiem iakim sądowym kto to czynić chciał.

4. Wszakże przez tę konfederacyją naszą zwierzchności żadnej nad poddanymi ich, tak panów duchownych iako i świeckich, nie derogujemy i posłuszeństwa żadnego poddanych przeciwko panom ich nie psujemy. I owszem, ieśliby takowa licencyją gdzie była **sub praetextu religionis**, tedy iako zawsze było, będzie wolno i teraz każdemu panu poddanego swego nieposłusznego tam **in spiritualibus quam in saecularibus**, podług rozumienia swego skarać. Aby wszystkie **beneficia iuris patronatus regii, praelaturarum ecclesiasticarum**, iako arcybiskupstw, biskupstw i inszych wszelakich beneficji były dawane nie inszym, iedno Rzymskiego Kościoła klerykom, **indigenis Polonis, iuxta statutum**. A beneficja kościołów greckich ludziom teź greckiej wiary dawane być mają.

ⁿ⁻ⁿ Ostatnie zdanie, figurujące w VL, St. Kutrzeba opuścił.

5. A iż to do pokoju wiele należy, aby dyfferencyje **inter status** hamowane były, a między stanem duchownym i świeckim iest niemała differencyja **de rebus politicis temporalibus**, obiecujemy wszystkie te między sobą **componere** na blisko przyszłym sejmie **electionis**. Sprawiedliwości porządek taki w mocy zachowujemy, jaki sobie które województwo doma spólnie postanowiło, albo jeszcze postanowi zgodnie; także i około obrony potrzebnej zamków pogranicznych.

6. A któżkolwiek się komu o pewny dług zapisał i do grodu **firma inscriptione** odpowiadać się poddał dobrowolnie, bądź przed śmiercią albo już i po śmierci królewskiej, takowy każdy podług zapisu swego niechaj **progressum iuris usitatum** cierpi. A panowie starostowie będą powinni **vigore huius generalis confoederationis, sine omni dilatione, iuxta usitatam formam** sądzić, odprawować i exekwować takowe kauzy, oprócz tych województw, które sobie **formam** sprawiedliwości i exekucyi **specialem** postanowili **sub interregno**, albo ieszcze postanowić mają.

7. **Inscriptiones** wszelakie **et resignationes bonorum perpetuas coram authenticis actis factas et fiendas sub interregno**, spólnym tej konfederacyi zezwoleniem umacniamy, aby **sub interregno**, począwszy od dnia śmierci królewskiej, nikomu **in progressibus iuris fatalia** albo **praescriptio** nie szkodziła na potym do sprawiedliwości jego.

8. Także którzy mieli **terminum** brania pieniędzy na przeszłe Gody albo na nowe lato albo na iaki czas już przeszły, ci wszyscy aby byli powinni brać swe pieniądze na pierwsze sądy, dali Pan Bog po obieraniu nowego Króla, albo na pierwsze leżenie ksiąg.

9. Obiecujemy też to sobie, że na elekcyją naznaczoną iadąc i na miejscu będący i do domu się rozjeżdżając, gwałtu żadnego ludziom i sami między sobą czynić nie będziemy.

10. Te wszystkie rzeczy obiecujem sobie i na potomki swe chować statecznie i trzymać **sub fide, honore et conscientiis nostris**. A ktoby się temu sprzeciwiać chciał i pokój a porządek pospolity psować, **contra talem omnes consurgemus in eius destructionem**.

A dla lepszej pewności tych wszystkich opisanych rzeczy przyłożyliśmy pieczęci swe do tego i rękoma własnymi podpisali. **Actum Varsaviae in conventionem Regni generali, vigesima octava mensis Ianuarii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo tertio** [28 / 1573].